

ÚVOD DO STUDIA STRANICKÝCH A VOLEBNÍCH SYSTÉMŮ

23. listopadu 2021

Alternativní hlasování

- *potřeba získat více než 50 % hlasů*
- *udělování preferenčních hlasů jednotlivým kandidátům (počet preferencí = počet kandidujících)*
- *vyškrtávání kandidujících zespodu a přerozdělování jejich hlasů dalším = „mnohonásobná volba jednorázovým aktem“ (Chytilek, Šedo, Lebeda, Čaloud)*
- *podporuje umírněné kandidující a znevýhodňuje polarizující kandidáty*
- *Austrálie + Pacifik*

VOTE IN ORDER OF PREFERENCE

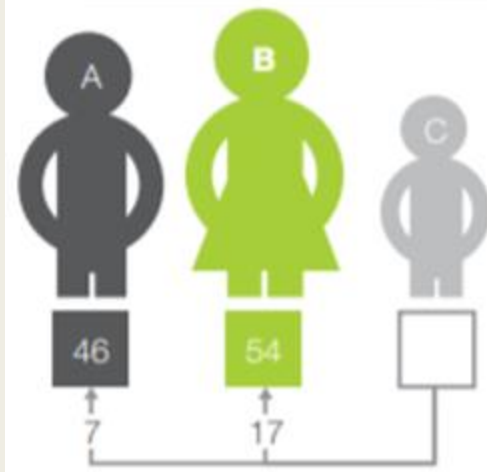
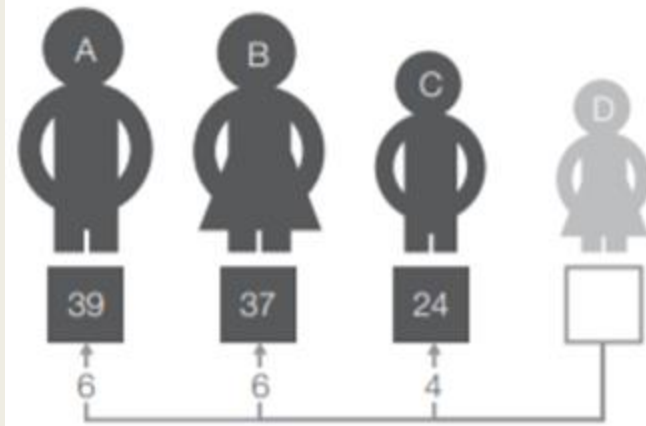
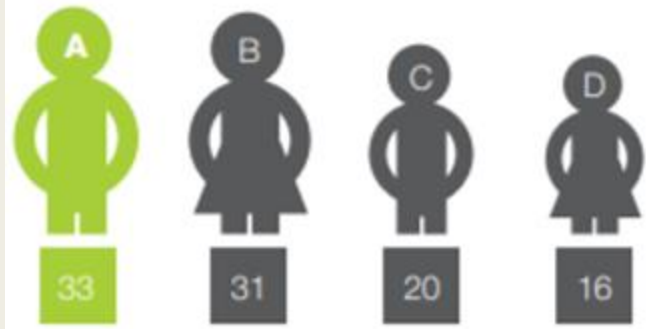
VOTE FOR AS MANY OR FEW CANDIDATES AS YOU WISH

1	JONES ALAN	CONSERVATIVE PARTY	4
2	FOTHERINGTON JAMES	LABOUR PARTY	1
3	SMITH EMILY	LIBERAL DEMOCRAT	3
4	ANDERSON RITA	GREEN PARTY	2
5	HEPWORTH BARBARA	UKIP	5

VOTE IN ORDER OF PREFERENCE

VOTE FOR AS MANY OR FEW CANDIDATES AS YOU WISH

1	JONES ALAN	CONSERVATIVE PARTY	1
2	FOTHERINGTON JAMES	LABOUR PARTY	
3	SMITH EMILY	LIBERAL DEMOCRAT	
4	ANDERSON RITA	GREEN PARTY	2
5	HEPWORTH BARBARA	UKIP	

Smíšené volební systémy

- *“spojit to nejlepší z obou světů”, Shugart a Wattenberg*
- snaha napravit nedostatky obou hlavních typů volebních systémů
  - *většinový - příliš mnoho propadlých hlasů, nereprezentace zájmů*
  - *poměrný - příliš velké tříštění hlasů a nižší schopnost vytvářet většinové vlády*

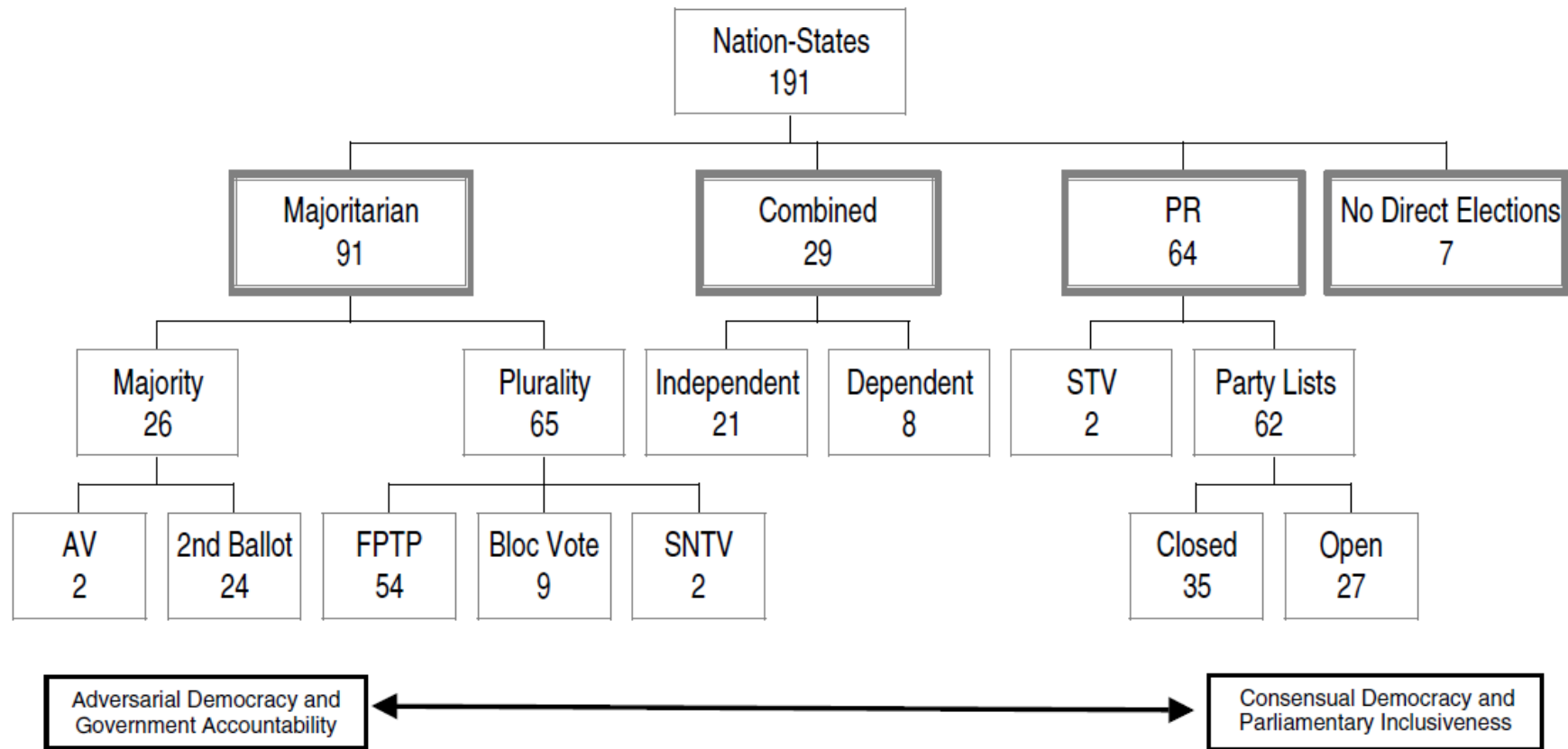

FIGURE 2.1. Electoral systems used worldwide for the lower house of parliament, 1997. Notes: FPTP = First-Past-the-Post; 2nd Ballot; Bloc Vote; AV = Alternative Vote; SNTV = Single Non-Transferable Vote; STV = Single Transferable Vote. Systems were classified in May 1997 based on Appendix A in Andrew Reynolds and Ben Reilly, Eds. *The International IDEA Handbook of Electoral System Design*. Stockholm: International IDEA. For more details see <http://www.aceproject.org/>.

Typologie – Massicotte a Blaise

- nezávislá kombinace
  - *koexistence*
  - *navrstvení - Litva*
  - *fúze*
- závislá kombinace
  - *korekce - Německo*
  - *podmíněný systém*
- supersmíšený

Volební systém - Německo

- volič/ka: 2 hlasy
- 1. hlas = jednokolový většinový
- 2. hlas = poměrný - uzavřená kandidátka
- možnost volit odlišné strany 1. a 2. hlasem
- Bundestag: 598+ mandátů
  - 299 jednomandátové obvody
  - 299 stranická kandidátka

Stimmzettel
für die Wahl zum Deutschen Bundestag
im Wahlkreis 5 Kiel
am 18. September 2005

Sie haben 2 Stimmen

hier 1 Stimme

für die Wahl eines
Wahlkreisabgeordneten

Erststimme

hier 1 Stimme

für die Wahl
einer **Landesliste (Partei)**
- maßgebende Stimme für die
Verteilung der Sitze insgesamt
auf die einzelnen Parteien -

Zweitstimme

1	Dr. Bartels, Hans Peter Angestellter Kiel Esmarchstraße 16	SPD Sozialdemokratische Partei Deutschlands	☐	☐	SPD Sozialdemokratische Partei Deutschlands	1
2	Dr. Murmann, Philipp Geschäftsführer Heikendorf Hardenbergblick 3	CDU Christlich Demokratische Union Deutschlands	☐	☐	CDU Christlich Demokratische Union Deutschlands	2
3	Müller, Klaus Diplom-Volkswirt Kiel Wilhelminenstraße 29	GRÜNE BÜNDNIS 90/DIE GRÜNEN	☐	☐	GRÜNE BÜNDNIS 90/DIE GRÜNEN	3
4	Blumenthal, Sebastian Angestellter Kiel Hamburger Chaussee 46	FDP Freie Demokratische Partei	☐	☐	FDP Freie Demokratische Partei	4
5	Thoro, Björn arbeitsuchend Kiel Feldstraße 97	DIE LINKE. Die Linkspartei. Schleswig-Holstein	☐	☐	DIE LINKE. Die Linkspartei. Schleswig-Holstein	5
6	Gutsche, Hermann EDV-Berater Kiel Königstraße 22	NPD Nationaldemokratische Partei Deutschlands	☐	☐	NPD Nationaldemokratische Partei Deutschlands	6
7	Mrozewski, Oliver Koch Altenholz Denziger Straße 5	FAMILIE FAMILIEN-PARTEI DEUTSCHLANDS	☐	☐	FAMILIE FAMILIEN-PARTEI DEUTSCHLANDS	7
			☐	☐	MLP Marxistisch-Leninistische Partei Deutschlands	8

Jak získáme mandáty z hlasů

1

- zjištění, které strany překročily 5 % hranici hlasů / nebo získaly alespoň 3 mandáty v FPTP

2

- určení nároku na mandáty pro každou stranu na základě „druhých hlasů“ – na celoněmecké úrovni

3

- rozpočítání těchto mandátů pro strany na jednotlivé spolkové země

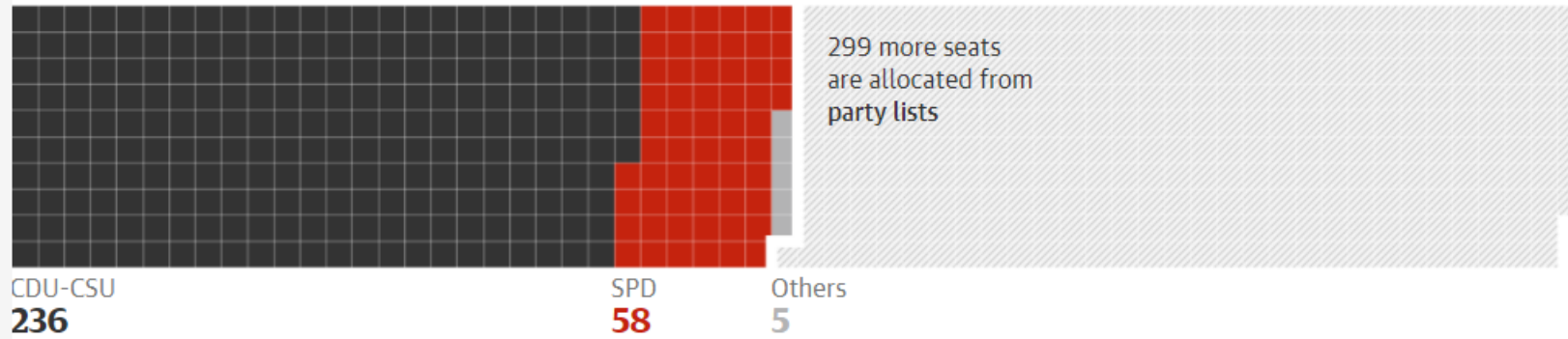
4

- z počtu získaných mandátů dle „druhých hlasů“ odečteme počet mandátů získaných „prvními hlasy“ a doplnění ze stranických kandidátech

With their 'erststimme' or 'first vote', Germans elect 299 constituency representatives; about half of all seats

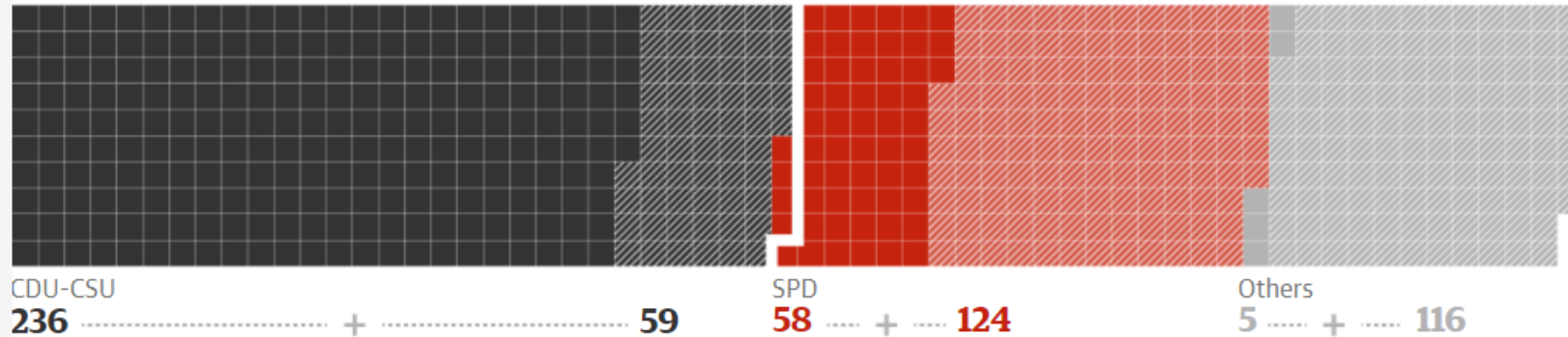
The 2013 constituency result looked like this

The rest are allocated according to the national vote share won by every party that clears a 5% threshold in the second vote, or *Zweitstimme* - which is also used to determine the overall number of seats each party winds up with: if a party scores 25% of the national vote, it must get 25% of the seats.

With their 'zweitstimme' or 'second vote', they choose a party. Every party that crosses a 5% threshold gets seats in the Bundestag proportional to its share of second votes. Taking constituency seats into account, the contingents are topped up from party lists

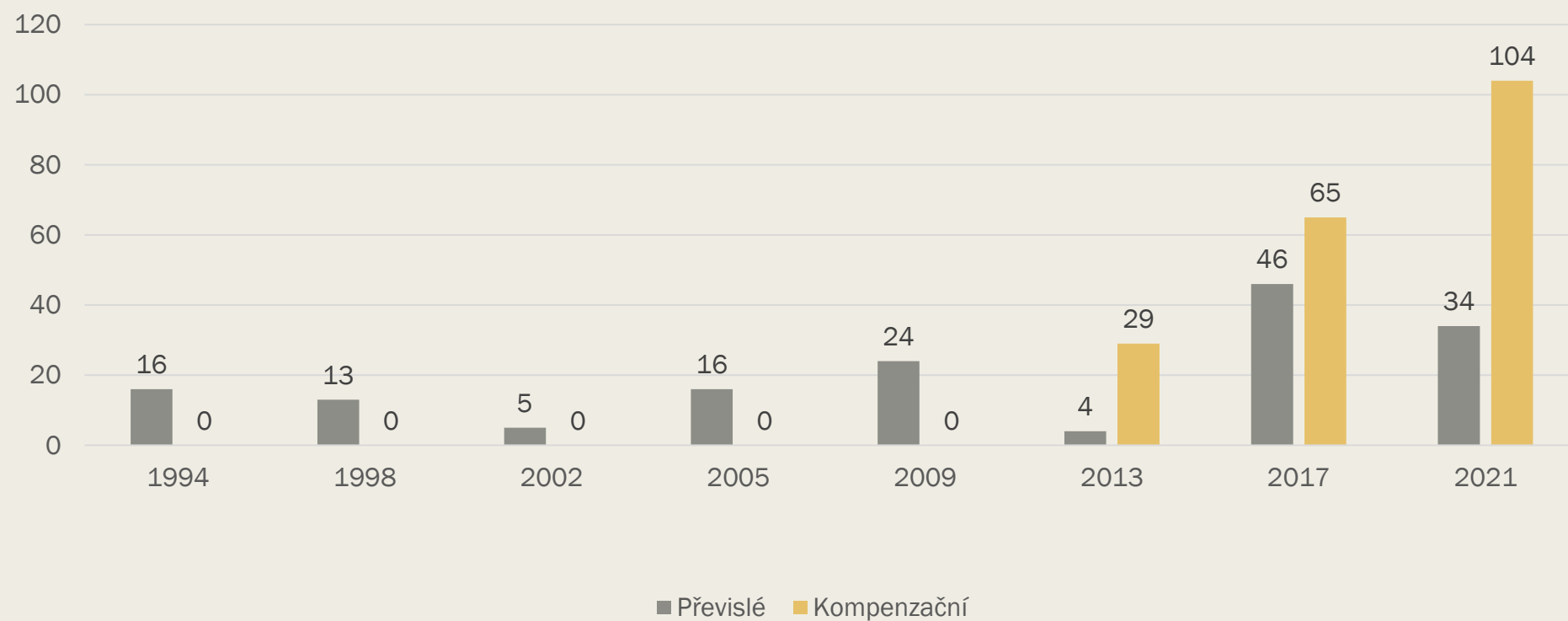
In 2013 the CDU got relatively few list seats because it had so many constituency seats

Převislé mandáty

- vznik: pokud strana získá na zemské úrovni více mandátů v jednomandátových obvodech, než jí náleží dle počtu hlasů podle druhých
- mandát z jednomandátového obvodu straně zůstává
- Bádensko-Würtenbersko (2009). CDU získá 34,4 procent druhých hlasů = 27 mandátů
- CDU získala v prvním hlasu 37 mandátů
- = 10 mandátů navíc

Převislé a kompenzační mandáty

Do voleb 1994 – max. 5 převislých mandátů

Ústavní soud 2012

- převislé mandáty – neústavní, protože ruší princip poměrného zastoupení stran
  - *za neústavní soud označil zisk alespoň 15 mandátů = 1/2 pro vznik poslaneckého klubu*
- řešení: kompenzační mandáty pro všechny
- teoreticky možné rozšířit počet mandátů až na 800

PROČ politické strany a jejich systémy?

- *“in contemporary states it is difficult to imagine there being politics without parties”*
Alan Ware, Political Parties and Party Systems
- *“Politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.”* Ústava ČR, článek 5
- *“the age of party democracy has passed”* - Peter Mair, Ruling the Void: The Hollowing of Western Democracy

Doporučení literatura

- Duverger, Maurice: Politické strany
- Kunc, Jiří: Stranické systémy v re/konstrukci
- Mair, Peter: Ruling the Void: The Hollowing of Western Democracy
- Ware, Alan: Political Parties and Party Systems
- Sartori, Giovanni: Strany a stranické systémy

Jak poznáme politickou stranu?

- zadání úkolu: **definujte politickou stranu:**
  - *stanovte 2 – 5 charakteristik*
  - *uved'te případ konkrétního subjektu co je politickou stranou ...*
  - *a naopak, který subjekt to již není*

Definice politické strany

Alan Ware

- “a political party is an institution that
- (a) seeks influence in a state, often by attempting to occupy positions in government, and
- (b) usually consists of more than a single interest in the society and so to some degree attempts to aggregate interests”

Giovanni Sartori

- „politická skupina,
- jež se účastní voleb,
- jež je schopna jejich prostřednictvím prosadit své kandidáty do veřejných úřadů”